

El llenguatge

En i amb (II)

27/XI/1978

Tant la preposició en com la preposició amb poden indicar relacions circumstancials de manera: dit altrament, poden introduir complements del verb amb un valor adverbial. Aquesta noció —la circumstància de manera— és molt àmplia i varia i, de fet, totes les preposicions àtones, i àdhuc moltes de fortes, poden indicar aquesta relació. Notem, per exemple, parlen a cau d'orella, en català, amb coneixement de causa, de pressa, pels descosits, entre dents, sense manies, contra la seva voluntat, etc. Però en les relacions circumstancials de manera introduïdes per la preposició en es conserva com una certa reminiscència de l'expressió de la idea de lloc que constitueix una de les seves funcions més característiques: podríem potser dir que indica el terme en el qual, o el conducte o canal a través del qual, es resol l'acció del verb. La preposició amb en canvi, expressa sempre concurrència o idees afins, com la companyia, el contacte, l'instrument o el mitjà, les quals, certament, poden arribar a coincidir amb la idea que hem insinuat, de vaga noció de lloc en què es resol l'acció del verb. Veiem, així, que al Diccionari Fabra, a l'article dedicat a la preposició en l'exemple Expressar-se en termes violents —en què el complement és una clara circumstància de manera— figura dins l'apartat de Pús locatiu, en sentit figurat, d'aquesta preposició. I, corroborant la nostra idea, a l'article dedicat al mateix verb expressar, trobem els exemples Expressar algú el seu afecte amb paraules, amb abraçades, Expressar algú el seu dolor amb llàgrimes. Tant en com amb doncs, convenen per a introduir els complements de manera del verb expressar i la seva aplicació, en alguns casos, depèn d'un matis de determinació subjectiva: el conducte pel qual es resol l'expressió (en) o l'instrument o el mitjà amb què es realitza (amb).

Un cas anàleg és el de verbs com començar, acabar, o terminar. Solen dur complements introduïts per la preposició en: començar en vocal, acabar en punta, terminar en consonant. Però també tenim els exemples següents: Acatalètic de tres peus que comença amb un dàctil bra, DGLC, aristofànic), La bola amb què termina la fulla d'un floret (Fabra, DGLC, bó).

Albert Jané